

PREDMET – ESTETIKA

Predmet estetika traje četiri semestra, a sluša se u trećem, četvrtom, petom i šestom semestru, odnosno na drugoj i trećoj godini studija. Predmet je obavezan za studente opšte književnosti i teorije književnosti, dok ostalima može biti ponuđen kao izborni. Ispit je usmeni. Predmet obuhvata četiri kursa:

Estetika 1 (*Antička metafizika lepog i filozofija umetnosti*);

Estetika 2 (*Filozofija lepog i umetnosti u srednjem veku i renesansi*);

Estetika 3 (*Estetika kao filozofija moći svesti*);

Estetika 4 (*Estetski akt i estetski predmet u savremenoj estetici*).

ESTETIKA 3

Naziv kursa: Estetika 3 (*Estetika kao filozofija moći svesti*)

Tip kursa: obavezni (u okviru predmeta estetika)

Semestar: V

Predavač: prof. dr Iva Draškić Vićanović

Program kursa – Syllabus

Ideja subjektivnosti u 17. veku – refleksije o umetnosti Dekarta, Spinoze i Lajbnica; Empirizam u filozofiji i estetici – estetična epistemologija Džona Loka i njen značaj za filozofiju lepog i umetnosti;

18. VEK - EPOHA ESTETIKE

Ime i pojam estetike;

BRITANSKA ESTETIKA 18. VEKA - rodno mesto moderne estetike; Platonizam i empirizam; Šaftsberi – analiza estetskog doživljaja; Pojam estetičke nezainteresovanosti; Estetsko čulo – ukus ; »Zaćarana uobrazilja« - Edison; Hačesonovo i Hjumovo zasnivanje estetike; Lepo i uzvišeno – Berk; Umetnosti i politika u 18. veku; Novo, subjektivističko zasnivanje estetike;

FRANCUSKI PROSVETITELJI - DIBO, DIDRO ; Umetnost kao vidljiva suština prirode; Umetnik kao barometar epohe; Bate – »lepe umetnosti«;

NEMAČKA ESTETIKA PROSVEĆENOSTI (18. VEKA)

Rađanje estetike kao filozofske discipline – Aleksander Baumgarten; Čulnost kao temelj estetske spoznaje i estetskog zadovoljstva; Vinkelman – osnivač moderne naučne istorije umetnosti; Lesing

– razlikovanje poezije i likovnih umetnosti; Radnja u vremenu – predmet poezije; Značenje dinamičnog opisa;

KLASIČNA NEMAČKA ESTETIKA

KANT – Kantov sistem; Kantova *Kritika moći suđenja*; Sud ukusa; Analiza suda ukusa u funkciji analize moći svesti; Četiri momenta suda ukusa; Kategorija nezainteresovanosti; Lepo i uzvišeno; Umetnost i problem genija;

ŠELINGOVA filozofija umetnosti – univerzum u liku umetnosti;

HEGEL – istorijski put umetnosti; Estetika kao filozofija umetnosti; Problem prirodno lepog; Sadržaj i forma umetnosti; Tri odnosa ideje prema formi – simbolična, klasična i romantična; Kraj umetnosti i smrt estetskog; Književnost – umetnost romantične forme; Duhovnost književnosti; Književnost kao »totalna« umetnost; Književnost – vrhunac ili opadanje umetničkog;

ŠILER – lepota kao sloboda u pojavi; Estetsko vaspitanje, umetnost i moral; Šilerovo razumevanje igre – nagon za igrom; Višeznačnost Šilerovog shvatanja slobode;

Ispitni zahtevi: Ispit je usmeni; Ocena je numerička (5 – 10); Angažman i diskusija na časovima učestvuju u oceni sa 20%, analiza relevantnih filozofskih tekstova na časovima sa 20%, dok bi 60% ocene donelo usmeno izlaganje na ispitu.

Literatura: Gilbert Kun – *Istorija estetike*, Dejvid Hjum – *O merilu ukusa*, Iva Draškić Vićanović – *Estetsko čulo*, Imanuel Kant – *Kritika moći suđenja*, Šiler – *Pisma o estetskom vaspitanju*, Hegel – *Estetika*;

ESTETIKA 4

Naziv kursa: Estetika 4 (*Estetski akt i estetski predmet u savremenoj estetici*)

Tip kursa: obavezni (u okviru predmeta estetika)

Semestar: VI

Predavač: prof. dr Iva Draškić Vićanović

Program kursa - Syllabus

ŠOPENHAUER – Značaj umetnosti u Šopenhauerovoj filozofiji; Razumevanje muzike; Problem genija, genijalnost kao savršenstvo čulne spoznaje;

Herbart i estetski formalizam;

Niče - dionizijski zanos i apolonska forma;

TEORIJA UOSEĆAVANJA; Problem empatije; Kant i uosećavanje;

TEORIJA ČISTE VIZUELNOSTI - Fidlerovo razumevanje opažajnosti; Osećaj, opažaj i pojam; Kognitivističko zasnivanje estetike; Umetnost kao ovladavanje stvarnošću; Istina opažanja i istina

pojma; Kritika Sokrata kao tvorca istine pojma; Umetnost kao stvaranje nove dimenzije stvarnosti; Kritika istorije umetnosti; Kritika umetničke kritike; Vizibilizam; Hildebrandova modifikacija Fidlerove estetike; Rodžer Fraj i Klajv Bel – značajna forma i estetska kontemplacija; Geštalt psihologija - lik i opažanje;

Kroč – Intuicija i izraz; Razumevanje umetnosti;

FENOMENOLOGIJA - Moric Gajger i Nikolaj Hartman; Estetski predmet i estetski akt; Fenomenološka analiza estetskog predmeta -prednji plan i pozadina; Odnos pojavljivanja; Fundiranje vrednosti; Fenomenologija estetskog opažanja; Književnost u Hartmanovoj estetici; Problem istine u umetnosti; Problem istine u književnosti;

ESTETIKA I EGZISTENCIJALIZAM – Seren Kjerkegor – estetsko kao modus življenja; Don Žuan - zavodnik kao esteta; Martin Hajdeger- Biće i istina; Kritika metafizike i kritika estetike; Istina kao otkrivanje; Ontološka funkcija umetnosti; umetnost kao podsećanje na zaborav bića. Mišljenje i pevanje. Filozofski zadatak pesnika -imenovanje svetog; Poezija – intuicija duha nadolazeće epohe; Žan Pol Sartr - esteta i umetnik; Sartrovo razlikovanje proze i poezije;

KONSTRUKCIJA I DEKONSTRUKCIJA ; Problem forme i njenog razbijanja; Svesno, nesvesno i podsvesno u stvaralačkom procesu;

Filozofija umetnosti kao element stvaralačkog procesa; Filozofija umetnosti kao element umetničkog dela;

Ispitni zahtevi: Ispit je usmeni; Ocena je numerička (5 – 10) ; Angažman i diskusija na časovima učestvuju u oceni sa 20%, analiza relevantnih filozofskih tekstova na časovima sa 20%, dok bi 60% ocene donelo usmeno izlaganje na ispitu.

Literatura: Gilbert Kun – *Istorija estetike*, Gvido Morpurgo Taljabue – *Savremena estetika*, Nikolaj Hartman – *Estetika*, Konrad Fidler - *O prosuđivanju dela likovne umetnosti*, Niče –*Rođenje tragedije*;

Ispitna pitanja

ESTETIKA 3

1. Pojam estetskog čula u britanskoj estetici 18. veka
2. Šaftsberijeva estetička pozicija
3. »Zadovoljstva uobrazilje«
4. Pojam »začarane uobrazilje«
5. Kategorija nezainteresovanosti u britanskoj estetici 18. veka
6. Hačesonovo shvatanje lepote
7. Estetička pozicija Dejvida Hjuma
8. Dejvid Hjum: primena razuma na moralno i estetsko
9. Hjum: argumentacija protiv relacije
10. Hjum: argumentacija protiv činjenice
11. Ukus i moralna svest u britanskoj estetici 18. veka
12. Uticaj Džona Loka na britansku estetiku 18. veka
13. Baumgarten: zasni vanje estetike
14. Polemika Vinkelman – Lesing
15. Lesingovo razlikovanje likovnog i literarnog
16. »Plodni trenutak« i »dinamičan opis«
17. Kant: prvi momenat suda ukusa
18. Kant: drugi momenat suda ukusa
19. Kant: treći momenat suda ukusa
20. Kant: četvrti momenat suda ukusa
21. Kant o lepom i uzvišenom
22. Kant o antinomiji ukusa
23. Kant o slobodnoj igri razuma i uobrazilje
24. Kant o umetnosti i geniju

ESTETIKA 4

25. Šelingova filozofija umetnosti
26. Mesto umetnosti u Hegelovom sistemu
27. Istorizam u Hegelovoj estetici
28. Hegel: simbolička umetnost
29. Hegel: klasična umetnost
30. Hegel: romantična umetnost
31. Hegel o »smrti umetnosti«
32. Nagon za igrom u Šilerovoj estetici
33. Šiler: estetsko vaspitanje
34. Pojam slobode u Šilerovoj estetici
35. Šopenhauer o umetnosti
36. Ničeova filozofija umetnosti
37. Estetika uosećavanja
38. Formalistička estetika u Nemačkoj
39. Formalistička estetika u Engleskoj
40. Anri Fosijon i »život formi«
41. Kročeovo shvatanje umetnosti
42. Estetička pozicija Konrada Fidlera
43. Fidlerov pojam opažanja
44. Estetika i sociologija (Raskin, Moris, Rid)

45. Hartman: struktura estetskog akta
46. Hartman: struktura estetskog predmeta
47. Umetnost kao objektivacija
48. Hartman: umetnost i istina
49. Hajdegerova estetika
50. Sartrovo shvatanje umetnosti